

Wyzwania współczesnego nauczyciela.

„ (...) o profesjonalnym i skutecznym działaniu nauczyciela decydują jego różnorodne kompetencje, które powinny mieć charakter dynamiczny, a więc być ciągle rozwijane i doskonalone”

Wacław Strykowski

Dla kogo jest zawód nauczyciela?

Nauczyciel - to człowiek twórczy, pełen inicjatywy, optymista, doskonały dydaktyk o rzetelnej i szerokiej wiedzy. Człowiek, który potrafi odbierać sukcesy uczniów jako swoje. Zatem współczesny nauczyciel to człowiek dialogu z uczniem, przestający być li tylko transmitterem wiedzy. Jest przewodnikiem po jego zawiłym świecie, uchylającym subtelnie przed uczniem wielkie wrota do świata wartości, świata idei, postaci, myśli, słów i czynów, świata odkryć naukowych. Bo to właśnie od nauczycieli, zależy stosunek młodych ludzi do nauki oraz obowiązku uczenia się przez całe życie. Zatem przed szkołą (patrz nauczycielem) stoi ważna misja do spełnienia – tak „utrefić szkołę”, aby dostarczane uczniom narzędzia do funkcjonowania, były na tyle atrakcyjne, co też warte używania. Ta rzeczona „atrakcyjność” dla ucznia to pomost między tym, czego nauczyciel naucza, a codziennością uczniów. Codziennością społeczeństwa informacyjnego, w jakim żyjemy, funkcjonujemy – otacza NAS. Zatem JAK?...a może wiedzę podawać jako problem do rozwiązania. Problem widziany w szerszym kontekście, którego rozwiązanie opiera się na rozmowie z nauczycielem, kształtującej osady, uczącej krytycyzmu, a nade wszystko odpowiedzialności za to co robi „tu i teraz”. To przesłanki ku przyszłości, uczące przewidywania i ciągłej zmiany.

„...najlepsza definicja nauczyciela i nauczania jest to znalezienie przez dobrego nauczyciela mocnych stron osoby uczącej i zogniskowanie jej na uzyskiwaniu osiągnięcia”
P.F. Drucker

Współczesny pedagog to „nie tylko poprawny wykonawca ścisłych zarządzeń, to człowiek wrażliwy na wartości, zainteresowany otaczającym go światem, usiłujący ten świat zrozumieć, człowiek o otwartym umyśle, potrafiący współpracować w zespole, angażujący się w twórcze rozwiązywanie problemów”¹.

Zejdźmy na ziemię, może kilka definicji, w których znajdziemy coś inspirującego.

¹ Jan Żebrowski – Współczesny nauczyciel i jego świat wartości, Studia Gdańskie, t IV

Zacznijmy od **kwalfikacji zawodowych**, które obejmują umiejętności, wiadomości i cechy psychofizyczne niezbędne do wykonywania danego zawodu (Kwiatkowski S.M., Sepkowska Z., 2000). Idźmy dalej do kwalifikacji zawodowych nauczyciela w kontekście:

- kwalifikacji ponadzawodowych - **równoznacznym z pasją**, poczuciem posłannictwa i pozytywnym nastawieniem do zawodu,
- kwalifikacji ogólnozawodowych – tzw. kwalifikacji instrumentalnych
- kwalifikacji podstawowych – będących wiedzą merytoryczną o procesie kształcenia,
- kwalifikacji specjalistycznych – będących umiejętnościami w działaniu w sytuacjach niepowtarzalnych, otwartych i nieschematycznych o charakterze komunikacyjnym.

Kompetencje zawodowe obejmują zarówno potrzebne do wykonywania zawodu kwalifikacje, jak i zdolność przystosowania się do nowych sytuacji, wymagających wiele własnej inicjatywy i zaangażowania, prowadzących do skutecznego działania. „Skuteczność” to domena kompetencji odróżniająca je od kwalifikacji.

Zatem kompetencje to zdolność skutecznej realizacji określonych zadań związanych z pracą lub osiągania pożądanych wyników. Z powyższej definicji wynikają kompetencje nauczyciela, wpisujące się w wymagania stojące przed współczesnym nauczycielem:

- kompetencje merytoryczne
- kompetencje psychologiczno-pedagogiczne
- kompetencje diagnostyczne
- kompetencje w dziedzinie planowania i projektowania
- kompetencje dydaktyczno-metodyczne
- kompetencje komunikacyjne
- kompetencje medialne i techniczne.

Nadrzędne wyzwanie wobec współczesnego nauczyciela to „poczucie i sprawstwo posłannictwa i pozytywne, realne nastawienie do zawodu”, reszta jest do nauczania.

Współczesna edukacja oczekuje nowego typu nauczyciela – twórczego, pełnego inicjatywy optymisty, doskonałego dydaktyka o rzetelnej, szerokiej wiedzy. Innymi słowy nauczyciela z pasją, którą „zarazi i pociągnie” za sobą uczniów. Nauczyciel winien być przede wszystkim człowiekiem twórczym, a więc poszukującym w swej pracy zawodowej nowych oryginalnych rozwiązań. Kreatywność nauczyciela to jego innowacyjność w podejściu do nowych zadań oświaty, to niekonwencjonalny sposób rozwiązywania problemów edukacyjnych. Dążąc do tego nauczyciele powinni podlegać ciągłym zmianom, doskonalić się, modyfikować swój warsztat pracy.

Jaki jest statystyczny nauczyciel? Czy ma prawo bytu jako ten, który emanuje posłannictwem i pasją.

- Jest to nauczycielka (83%), w wieku 39 lat,
- mężatka (76,1%), mająca najwyżej dwójkę dzieci (66,8%),
- legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim (89,4%) zdobytym na uniwersytecie (48,4%) lub w wyższej szkole pedagogicznej (33,4%). 70,4% ma za sobą studia pedagogiczne lub nauczycielski,
- dalej się kształci (66,6%), najczęściej na kursach metodycznych (66,3%) lub studiach podyplomowych (41,9%),
- rozpoczynała pracę w wieku lat dwudziestu czterech,
- doświadczenie pedagogiczne, wynosi około 15 lat,
- zatrudniona jest w szkole podstawowej (52%) i/lub w gimnazjum (30,3%),
- zamieszkuje w mieście (70,9%),
- uczy w miejskiej szkole (66,6%) – przeważnie w tej samej miejscowości (65,8%).

Zatem JAKI? Media przedstawiają GO w ostrych, kontrastowych barwach. Z jednej strony to pełen poświęceń krzewiciel wiedzy, pracujący w trudnych warunkach za mało godziwe wynagrodzenie (patrz Stasia Bozowska z „Siłaczki”). Na drugim biegunie jest niedouczony, sfrustrowany, pełen kompleksów znajdujący ukojenie w wyzywaniu się na uczniach. Ostatnimi czasami pojawił się „trzeci biegun” nauczyciela – bezradnego, zahukanego, ofiary agresji ze strony uczniów. Przedstawione obrazy to skrajności, dotyczące niewielkiej grupy nauczycieli. Rzeczywistość nie jest, aż tak poruszająca. Praca nauczyciela związana jest z wieloma uwarunkowaniami natury społecznej, politycznej oraz ekonomicznej, a nade wszystko z jego cechami osobowości.

„Aby walczyć o człowieka i jego wartości moralne, trzeba być samemu bogatym wewnątrz, bo aby dużo dać trzeba dużo mieć” – podkreśla twórczyni pedagogiki specjalnej w Polsce Maria Grzegorzewska, a to trzeba zdobyć samemu, własną pracą.

Jeszcze jedno stwierdzenie, tym razem z wykładu Jacka Walkiewicza – *„Pełna moc możliwości”*.

„PASJA to PROFESJONALIZM, a on daje JAKOŚĆ, która jest LUKSUSEM”.

Zatem bądźmy ***pasjonatami*** dającymi ***jakość*** edukacji, co przełoży się na ***luksus*** w oświacie.